

Motion

1981/82: 1981

Sten Svensson m. fl.

Ändrade regler för fackligt veto enligt medbestämmandelagen

Arbetsgivarens förhandlingsskyldighet enligt medbestämmandelagen måste ha vissa gränser, annars försvåras företagets verksamhet och blir alltför byråkratisk. Företaget måste t. ex. ha rätt att ta fram planeringsunderlag utan att först förhandla med de fackliga organisationerna. Ett exempel är upprättande av budget. Likaså bör vissa delar av arbetsgivarens rent interna verksamhet ligga utanför förhandlingsskyldigheten, såsom exempelvis tillsättande av verkställande direktör i aktiebolag. Av betydelse i sammanhanget är att det till en chefs viktigaste uppgifter hör att företräda arbetsgivaren i förhållande till underställd personal. Det är därför rimligt att arbetsgivaren själv utan förhandling får rätt att utse chefen. Vidare medför den primära förhandlingsskyldigheten stora problem för chefskandidaternas integritet. Rättsutvecklingen har genom arbetsdomstolens domar emellertid gjort att företaget i de nämnda exemplen är skyldigt att på eget initiativ ta upp förhandlingar med den fackliga organisationen. Här behövs en lagändring så att förhandlingsskyldigheten enligt medbestämmandelagen begränsas.

Erfarenheten visar att medbestämmandelagens regler om fackligt veto vid entreprenad m. m. har utnyttjats av lokala fackliga organisationer utan stöd av lagen eller intentionerna i dess förarbeten. Det faktum att ett företag inte är bundet av kollektivavtal anses ofta tillräckligt för att fackföreningen skall motsätta sig att företaget anlitas. Många gånger accepteras detta av beställaren – trots att orsaken till vetot inte är förankrad i medbestämmandelagen – för att denne även i fortsättningen skall kunna ha ett god förhållande till den fackliga organisationen.

Följande exempel som är hämtat från Svenska byggnadsarbetareförbundet avdelning 5 visar hur det kan gå till. Avdelningen tillsänder byggföretag ett brev med följande innehåll:

Ang. Er förteckning enligt branschöverenskommelse rörande 38 § i MBL.

På grund av den kännedom vi nu har om nedanstående underentreprenör, skall företaget avföras från Eder förteckning. Vill Ni använda nedanstående underentreprenör, skall förhandling från Er sida påkallas i ärendet.

Underentreprenör som är avförd och ej godtagen på Er förteckning:

...

Med hälsning

SVENSKA BYGGNADSARBETAREFÖRBUNDET AVD 5

Innebörden av branschöverenskommelsen är att företag som finns med i den nämnda förteckningen kan anlitas utan särskild förhandling medan företag som inte finns med på listan inte kan anlitas utan föregående förhandling. En strykning från listan innebär i praktiken att det strukna företaget inte kommer att anlitas.

I det aktuella fallet hade avdelningen inte varit i kontakt med företaget innan strykningen skedde. Avdelningen saknade därför kunskap om företaget. Dock visste man att företaget inte hade kollektivavtal med Svenska byggnadsarbetareförbundet.

De byggföretag som blev tillskrivna av avdelningen hade av naturliga skäl ingen anledning att särskilt kontakta företaget och meddela strykningen. Det var endast en tillfällighet som gjorde att företaget fick del av brevet.

Företaget är en mekanisk verkstad med anställda som är medlemmar i Metallindustriarbetareförbundet. Företaget är bundet av kollektivavtal med Metall. Det arbete företaget utför på byggarbetsplatser består av mekaniskt arbete, svets, smide etc. och faller under avtalet med metall. Företaget bedriver även i övrigt verksamheten på ett seriöst sätt.

Agerandet från Byggnadsarbetareförbundets avdelning 5 torde strida mot intentionerna med 38–40 §§ i medbestämmandelagen. Fallet torde inte heller vara en engångsföreteelse eftersom avdelningen använde ett standardbrev där endast mottagaren och det strukna företaget satts in.

Exemplet samt ifrågavarande lagregels utformning visar att medbestämmandelagen inte i detta fall uppfyller berättigade krav på rättssäkerhet. Det minsta man kan kräva är att reglerna utformas så att berörda företag får rätt att yttra sig och bemöta eventuella anklagelser både vid formella MBL-förhandlingar enligt 38 § och i samband med det förenklade förfarandet med strykningar som gäller bl. a. inom byggnadsavtalets område.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om ändring i medbestämmandelagen i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 26 januari 1982

STEN SVENSSON (m)

GÖTE JONSSON (m)

BENGT WITTBOM (m)